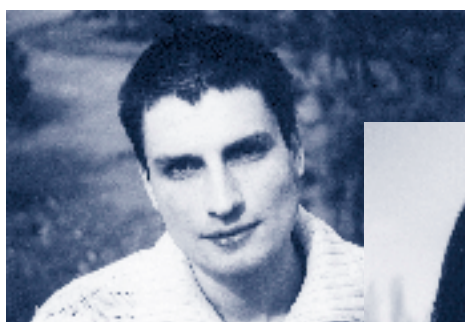

5.5. Profily cizinců žijících v ČR

Obsah

- 469** ISLÁM DÁVÁ ŽENĚ PROSTOR PRO ŽENSKOST
AVIN TAHA, IRÁK
- 470** NAUČÍM SVÉ DĚTI UKRAJINSKY
BOHDAN RAJČINEC, UKRAJINA
- 472** ARABSKÁ RODINA DÁVÁ POCIT BEZPEČÍ A SOUNÁLEŽITOSTI
KATEŘINA KANTAROVÁ, SÝRIE
- 474** JSEM HRDÝ NA SVÉHO BRÁCHU
MAX ŠČUR, BĚLORUSKO
- 476** MÁM PŘÁNÍ ŽÍT JAKO ČEŠKA
MINJIA HRDLIČKOVÁ, ČÍNA
- 478** ČEŠI JSOU STÁLE TOLERANTNĚJŠÍ
NGUYEN QUOC VU, VIETNAM

Islám dává ženě prostor pro ženskost

Avin Taha (24), Irák

Občas nevím, zda se cítím být více Češkou nebo Iráčankou, tedy Kurdkou. Někdy mám pocit, že jsem tu cizí, že sem nepatřím. Na druhou stranu i v Iráku, kde jsem prožila svých prvních šest let, by mně dnes některé věci nevyhovovaly. Když se v Česku stýkám s lidmi z kurdské nebo arabské komunity, vidím mezi námi odlišnosti. Vždy si najdu něco, co mě z obou společností – české i muslimské – vyčleňuje. Mám pocit, že nejsem doma ani tady, ani tam. Potřebovala bych žít delší dobu v některé zemi s muslimskou kulturou, abych vnitřně poznala, kde vlastně chci prožít svůj život.

V mnoha ohledech je mně blízkovýchodní kultura bližší. Kupříkladu rodina tam dává člověku větší pocit bezpečí i štěstí. Snad i proto jsem měla přísnější výchovu než je v Čechách obvyklé. Maminka i tatínek jsou spíše konzervativní. Dříve jsem tomu nechtěla rozumět, dnes jsem ale naopak ráda.

I já jsem někdy příliš konzervativní, hlavně v partnerských vztazích. Mnozí mladí lidé tu často střídají partnery, začínají vztah jen kvůli tomu, aby s někým byli a aby jim bylo hezky. Nehledají v partnerovi člověka, se kterým by chtěli prožít zbytek života. Taková já být nechci.

Obecně ve vztazích mezi lidmi jsou velké rozdíly mezi Čechy a Irákem. Tady cítím, jak jsou lidé na ulici odměření, nevidím úsměvy, necítím lásku. Celková atmosféra je tu chladnější.

Neumím si představit, že bych chodila na ulici naprosto zahalená. Je mi bližší střední cesta. Zahalení je proto, aby byla žena chráněna. Aby po ní muži nepokukovali jen proto, že nosí krátkou sukni nebo tričko s výstřihem. Žena patří sama sobě a také svému muži. V tom je myšlenka zahalení přínosná a opodstatněná.

Mrzí mě zkreslené představy Čechů o islámských zemích. Mnozí si například myslí, že ženy nesmí vycházet na ulici samy. Není tomu tak. Moje maminka chodila v Iráku nezahalena a nebyl to nikdy problém.

Korán mimo jiné dává ženě také mnoho privilegií. Přesouvá odpovědnost na muže, jehož povinností je zabezpečit manželku i celou rodinu. Zdá se mi, že islám poskytuje ženě více prostoru pro ženskost.

Avin je stále na cestě mezi Teplicemi, kde žije, a Olomoucí a Brnem. Na Moravě studuje sociologii, anglistiku a personální management. A to už má bakalářský titul ze žurnalistiky.

Naučím své děti ukrajinsky

Bohdan Rajčinec, Ukrajina

Moje rodina patří ke generaci politických emigrantů z roku 1949 a 1968. Narodil jsem se v Praze, stejně jako moje maminka. Jsem třetí generace ukrajinské diaspory v Česku. Mám ukrajinskou výchovu a můj vztah k Ukrajině je zcela pozitivní – tak, jak mně ho zprostředkovali moji rodiče.

Přestože jsem se narodil v Česku, má povaha se příliš neliší od ukrajinské. Cítím se být Ukrajincem. Naprosto. Doma jsme vždy mluvili ukrajinsky.

Osobně mně můj původ situaci nekomplikuje. Naopak – otevírá mi možnost pro dvojitý život, do dvou směrů. Problémy jsem měl v dětství – asi do třinácti let. Tehdy o Ukrajině nikdo nic nevěděl. Lidé o nás mluvili buď jako o Sovětech, nebo „Rusácích“, nikdy jako o Ukrajincích. Teď se ale informovanost postupně zlepšuje. I když stále čelíme mínění, že Ukrajinci jsou méněcenní lidé. Každý rozumný člověk ví, že je to hloupost ve spojení s jakýmkoliv etnikem.

„Je velká škoda, že lidé rádi jezdí do ukrajinských Karpat, ale do Kyjeva už z hor nesejdou,“ lituje Bohdan, že krása obrovského srdce Ukrajiny zůstává nepoznána.

Naučím své děti ukrajinsky

Je to dáno především tím, že Ukrajinci dělají nejhorší práce. Člověk uzavřený do sebe se dívá na lidi z různých společenských vrstev odlišně. Pohled svrchu na hierarchicky níže postavené proto nemá nic společného s národnostní odlišností.

Jestliže před padesáti lety přivedli Ukrajince do Česka politické důvody, dnes jsou to především ekonomické a sociální. Přichází sem široké spektrum lidí. Od obyčejných dělníků, přes kvalifikované a vzdělané dělníky, inteligenci, muzikanty, umělce, až po velmi bohaté lidi, kteří se v Česku chtějí realizovat, a také bohužel tzv. mafii, což je ovšem kapka v moři. Ale kapka je vždy zajímavější než moře.

Nevím, zda-li je možné porovnávat Česko a Ukrajinu. Malou a obrovskou zemi s různými tradicemi a folklórem, s různými přístupy k životu. A velmi různým přístupem k náboženství. Lidé na Ukrajině jsou silně věřící. Setkávání v kostele a u kostela má stále zásadní význam. Nedělní oběd a rozjímání po něm je také důležité.

Ukrajinci jsou někdy charakterizováni jako přímořský národ. To znamená, že jsou jako lidé vznětlivější než je obvyklé na západě. Tím nemyslím, že by byli cholericí, ale spíše jsou nadšení pro svoji věc. Asi jsou hlučnější, horkokrevnější.

Kdyby to bylo možné, snad bych se přestěhoval zpátky na Ukrajinu. Nemůžu to vyloučit do budoucna, protože bych byl rád, aby i mé děti byly Ukrajinci. Naučím své děti ukrajinsky, i když bude má manželka Češka.

Teď však ještě studuji ruštinu a ukrajinštinu na Filozofické fakultě UK v Praze. Spojil jsem studium s prací, doufám užitečnou. Pracuji v Ukrajinské iniciativě v ČR, která je základnou pro ukrajinskou diasporu. Snažíme se udržovat naše tradice a propojovat generace – starší emigranty s mladšími, což není vždy úplně snadné.

Hraji s ukrajinskou kapelou, ve které jsou ale i Češi, kteří mají rádi naši hudbu. Hrajeme především muziku, která má své kořeny v karpatské oblasti. Písničky z východu moc ne, ty jsou spíše založeny na chorálech a také na mírně odlišných nástrojích. I texty jsou jiné. Karpatské hudba je ovlivněna mnohými vlivy, například z jihu, z Rumunska. Navíc tradiční hudbě dáváme trochu jiný náboj.

Arabská rodina dává pocit bezpečí a sounáležitosti

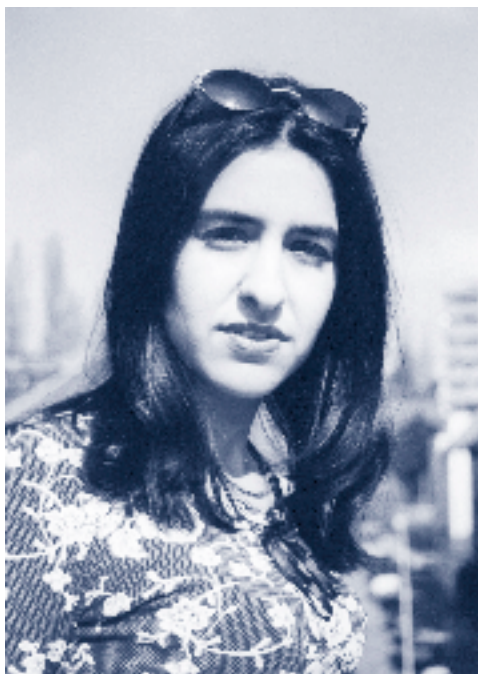
Katerina Kantarová (21), Sýrie

Maminka je Češka, táta pochází ze Sýrie. Narodila jsem se v Čechách, ale část dětství jsem prožila v Sýrii. Arabsky jsme se s bráchou naučili přes prázdniny a v září 1987 začali chodit do školy v jednom městě na jihu Sýrie. Mamka ale nikdy nepřestala počítat s variantou, že se jednou do Česka vrátíme. Učila se s námi pravidelně češtinu a ostatní důležité předměty. Díky tomu jsme po návratu mohli bez problémů pokračovat ve studiu na české škole. Když se k tomu dnes vracím, uvědomuji si, jak důležité bylo, co pro nás maminka tenkrát dělala – byla to těžká doba a přesto v mých vzpomínkách jedna z nekrásnějších.

Myslím, že jsem měla přísnější výchovu než většina českých holek. Tehdy se mi to samozřejmě nelíbilo, ale musím říct, že teď tomu všemu lépe rozumím a jsem ráda, že to tak bylo. Nejdůležitější na mém vztahu k rodičům je oboustranný respekt a důvěra. Díky tomu můžeme mluvit naprosto o všem, a to je myslím velké pozitivum. V arabských zemích dcery se svými otci příliš nemluví. I já jsem měla kdysi s tímhle problémem, ale moje

cesta k tátovi, k jeho myšlení a názorům, se pro mě otevřela poté, co jsem se v létě 1999 vrátila z měsíčního pobytu v Sýrii. Myslím, že teprve tenkrát jsem mu začala skutečně rozumět. Pochopila jsem, jak těžké pro něho bylo vychovávat děti v kultuře tak odlišné od té, ve které on sám vyrůstal. Ta cesta také hodně změnila mě, moje myšlení, názory, představy o životě. Vrátila jsem se k arabštině, začala navštěvovat univerzitní přednášky o islámu, arabské historii a literatuře. Od té doby jsem poznala mnoho lidí z muslimské komunity tady v Čechách a o některých mohu říct, že zůstanou mými nejlepšími přáteli na celý život.

Na arabské kultuře si velmi cením toho, jak moc je v ní důležitá role celé rodiny. Tím se nemyslí jen matka, otec a děti, ale i široké příbuzenstvo. Jsou v ní velmi pevné vztahy, dávají jedinci pocit sounáležitosti a bezpečí.

Katerina studuje bohemistiku na Filosofické fakultě UK v Praze, ale s rodiče a bratrem žije v Děčíně.

Arabská rodina dává pocit bezpečí a sounáležitosti

Všechny problémy se řeší dohromady, všichni se sejdou a každý vyjádří svůj názor. V neposlední řadě se mi líbí i výchova dětí, která zdůrazňuje obrovský respekt k rodičům, víru v Boha, vzájemnou pomoc, úctu k tradicím. Arabové se často navštěvují, zajímají se jeden o druhého, umí se bavit, a hodně času tak tráví se svými blízkými.

Vnímám samozřejmě i pozitiva evropské společnosti – profesní uplatnění, možnosti využití volného času, cestování. Mám ráda českou krajinu. Když jsem byla malá, jezdili jsme často na výlety a maminka pro nás vymýšlela dlouhé túry.

Já cítím obě kultury jako své vlastní. Například v hudbě – v Česku poslouchám většinou arabskou muziku. V Sýrii si zase hudbou připomínám Evropu, Čechy, Prahu. Mým snem do budoucna je žít částečně v Evropě, částečně na Blízkém východě – třeba půl roku tady, půl roku tam. Ovšem to je ideál, představa. Myslím, že realita bude jiná.

Jsem hrdý na svého brácha

Max Ščur (24), Bělorusko

Narodil jsem se v Brestu, což je nejzápadnější město celého bývalého SSSR. Mám o pět let mladšího bratra a o osm let mladší sestru. Ti zůstali s rodiči v Bělorusku.

V Brestu jsme měli rockovou kapelu, psal jsem a publikoval básničky. Vyrůstal jsem v době přestrojky, mnoho věcí se měnilo. Jako studenti jsme se hodně bouřili. Chtěli jsme volitelné předměty, zastali jsme se učitelky. Fandili jsme revoluci v Československu.

Odešel jsem studovat španělštinu na univerzitu do Minsku. Minsk byl větší a důležitější svět než Brest. Zajímalo mě především umění a divadlo. Chtěl jsem se vyvíjet. Kolo dějin se ale otočilo zpátky. V roce 1994 se k moci dostal Lukašenko a znovu zavedl totalitu. Jako studenti jsme cítili, že se tomu musíme postavit na odpor. Založili jsme spolek Červonyj žond. Byli jsme velmi mladí – nedychtili jsme po moci, ale toužili, aby běloruská společnost zůstala otevřená, demokratická. Chtěli jsme ovlivnit způsob myšlení mladých lidí. Aby přestali věřit oficiální propagandě a ideologickým šablonám.

Připravili jsme představení, kterého jsem byl autorem a režisérem. Bylo hodně politicky zaměřené a brzy se o něj začala zajímat i KGB. Trvalo rok, než na mě přišli. Dostal jsem na vybranou: buď vyhození ze školy a trestní stíhání, nebo spolupráce jako informátor KGB. Bylo mně 20 let a do tohoto okamžiku jsem politiku bral trochu jako hru. Najednou jsem pochopil, že to vlastně žádná hra není a dostal jsem strach a pocit, že se musím zachránit.

Utekl jsem během dvou dní. Rodičům jsem řekl všechno. Chvilku to trvalo, ale pochopili mě. Teď je to pro ně dvojnásob těžké, maminka musí dvakrát do roka na policii a žvanit, že nic neví. Jsem hrdý na svého brácha. Sice stále žije v Brestu, ale už je hodně politicky aktivní.

Max často vystupuje na setkání krajanů. Hraje a zpívá nejen běloruské národní písně, ale také vlastní hudbu a texty v běloruštině i češtině.

Jsem hrdý na svého brácha

Jsem šťastný, že jsem v Česku. Mám výhrady třeba k české byrokracii. Ale kultura je v Česku skvělá, mně velmi blízká. Na rozdíl od té neustále rusifikované, jednotvárné v Bělorusku.

Homogenní kultura má menší vývojový potenciál než kultura heterogenní. Česká kultura by nemohla být tak vyvinutá, kdyby se v minulosti Češi nemísili s Židy, Rakušany a jinými národy. Je dobré si uvědomit, že češství nic nehrozí. Češi by se měli změnit v jediném – měli by si uvědomit, že češství je nezníčitelné. Stejný problém řeší Bělorusové. Musí si uvědomit, že národní povaha nepochází z davu, ale z povahy, kvality každého jednotlivce.

Kdyby nebylo Lukašenka, zabýval bych se úplně jinými věcmi než politikou. I v Česku je moje činnost hodně politická – posílám domů články o politické situaci v zemi, píši román, který kriticky hodnotí situaci v Bělorusku. Vyjde v běloruštině – lidé u nás takovou knihu potřebují daleko víc než Češi. Překládám do běloruštiny knížky z češtiny i jiných jazyků – třeba Hrabala nebo Alenku v říši divů. Chystám internetovou stránku plnou reflexí na běloruskou situaci. A se svojí ženou Lowou chceme vydat knížku pro děti. Nevím, jestli se tím dá uživit. Prodávat ji v běloruských knihkupectvích nepůjde, protože stát má na distribuci monopol. Takže to bude trochu samizdat.

Díky azylu mám v Česku životní jistotu. Na Filosofické fakultě v Praze pokračuji ve studiích španělštiny a španělské literatury. Můj život tady je takový, jaký jsem vždy chtěl mít – normální, řádný. Těším se, až se dokáži realizovat. Být prospěšný běloruské i české společnosti ve věci, kterou umím, ve svém oboru.

Mám přání žít jako Češka

Minjia Hrdličková (24), Čína

Žiji se Zdeňkem v Česku už tři roky. Chtěla jsem tu studovat na Univerzitě Karlově češtinu pro cizince, ale neudělala jsem přijímací zkoušky. Tak alespoň učím v čínské škole angličtinu

Čeština je těžká, hlavně pro Číňany nebo Japonce. I proto byl pro mě první rok v Česku obtížný. Neuměla jsem jazyk, nikoho jsem tady neznala. Teď už mám kamarádky a zvykla jsem si.

Jako Číňanka tu těžko sháním práci. Chtěla bych pracovat ve styku s českou společností, být její součástí. Žít jako normální Čech. Nechci být brána jako cizinec.

Rodiče ze začátku nechtěli o Zdeňkovi ani slyšet. V Číně se o cizincích říká, že mají mnoho milenek, nejsou věrní, mají AIDS, a podobně. Ale my jsme chtěli být spolu. Ke Zdeňkovi jsem se přestěhovala, a také proto mě vyloučili ze školy. V Číně je zakázáno během studií bydlet s partnerem.

Rodiče se nakonec se vším smířili a souhlasili. Když jsme odešli do Česka, bylo to pro ně hodně bolestné. Jsem jejich jediné dítě, protože v Číně můžete mít podle nových zákonů pouze jedno dítě. Vídám se s nimi málo, rok a půl jsme se nesetkali.

V čínské škole v Praze se učí téměř stovka žáků různého věku – od prvňáčků po maturanty. Minjia je jednou z pěti učitelek.

Mám přání žít jako Češka

Mezi Čechy, které znám, není nikdo, kdo by se ke mně choval špatně. Ale na ulici se bojím, nevím, kdy potkám někoho zlého, netolerantního. Velmi tolerantní jsou hlavně mladí lidé. A často také ti velmi staří.

Nelíbí se mně, jak žije většina Číňanů v Česku. Drží se svých způsobů a zvyků, jedí jen svá jídla a nesnaží se proniknout do české společnosti. Často vnímají Českou republiku jen jako přestupní stanici, chtějí se dostat do Německa nebo Ameriky. Jak ale můžete mít rád někoho, kdo odjede za měsíc pryč? Ani jedna strana do vztahu nic neinvestuje, nepěstuje ho. Například v Holandsku dávají Číňané do života mnohem více své srdce. Učí se jazyk a snaží se do společnosti začlenit.

Začalo se mi tu líbit teprve asi před rokem. Předtím jsem také žila hodně čínským způsobem života. Stejně jako mnoho Číňanů jsem naříkala, jak jsou Češi zlí, jak se nám špatně žije, jak jsme opuštění. Rdousila jsem náš společný život se Zdeňkem a byla stále nešťastnější.

Pak jsem si uvědomila, že v Česku není problém dělat téměř cokoli. Naučila jsem se zbytečně nečekat a dělám věci, které mě napadnou, hned. Také zkusím pít pivo, jíst vaše zvláštní jídla, při problémech s manželem diskutovat, a ne se hádat. Chodíme se s kamarády bavit, jezdíme na výlety, na kole, na chatu. Jsem mnohem šťastnější, teprve teď se mi začal život líbit. Ráno se probudím a uvědomím si, že mohu dělat prakticky cokoli. Takže mám přání žít životem Češky.

Naproti tomu v Číně je velmi obtížné žít po svém. Existuje soubor pravidel, která musíte dodržovat. 99% obyvatel žije úplně stejným způsobem. Proto jsou v Číně nejen dobří lidé, ale také spousta těch, kteří nemají rádi, když je něco jiného, odlišného, než jsou oni sami. Jít u nás jinou, alternativní cestou, znamená mít strašně těžký život. Nikdo vám nedá příležitost, nikdo se s vámi nebude bavit.

Češi jsou stále tolerantnější

Nguyen Quoc Vu (38), Vietnam

Původně jsem neměl v úmyslu v Československu zůstat. Když jsem se pak rozhodl tu žít, začal jsem situaci vnímat odlišně. Poznal jsem zemi také z jiné stránky. Je jiné žít tu jako cizinec a mít možnost kdykoliv odjet a jiné žít jako přistěhovalec, mít tady rodinu, byt a zaměstnání.

Přesto myslím, že se česká společnost postupně stává tolerantnější. Ovšem cizinci tu stále mají těžší život. Osobně nemám žádné problémy ve škole nebo v práci. Na ulici mě ale občas někdo uráží. Ne snad často, ale stačí jeden incident a ten ve mně zůstane nadlouho.

Do Prahy jsem přijel v roce 1982 studovat ČVUT, jadernou fakultu. Později jsem začal pracovat v Akademii věd. Brzy na to přišla revoluce. Zúčastnil jsem se revolučních událostí, s Jáchymem Topolem jsme ve skupině vietnamských studentů založili samizdatový časopis na podporu demokracie. Dostali jsme se do rozporu s vietnamskou ambasádou a stali se „politicky nespolehlivými“. Požádali jsme o politický azyl a zůstali v Československu napořád.

Když Vu přijel před dvaceti lety do Československa na obvyklý studijní výměnný pobyt, neměl tušení, že už se zpátky do Vietnamu nikdy nepodívá.

Po revoluci začali útočit na Vietnamce skinheads. Vyzývali jsme česká média, vietnamskou ambasádu a pořádali konference a demonstrace a upozorňovali na toto nebezpečí. Tím se také politizoval náš časopis, otevřeně jsme vystupovali proti násilí a rasismu.

Snad i proto, že se situace poslední dobou mírně zlepšila, se naše studentská skupina orientuje více na humanitární akce. Pořádáme například sbírku pro postižené lidi ve Vietnamu.

Žiji v Čechách 20 let, ale nikdy jsem se tu necítil jako doma. Stále se cítím silně spjatý s Vietnamem. Ale moje děti jsou na tom daleko hůř. Nejsou ani Vietnamci, ani Češi. Čeká je obtížné hledání vlastní identity. Bojím se, že ani ony se tu nikdy nebudou cítit doma. Že ani ony se nebudou cítit jako plnoprávní občané České republiky.

Dcera chodí do školy, ve které je málo cizinců. A vůbec žádný další Vietnamec.

Češi jsou stále tolerantnější

Jednou, když byla ve družině, udělalo se jí špatně, onemocněla. Ležela a čekala, až pro ni přijde maminka. A nějaký kluk vykřikl: ta Číňanka stejně umře!

Samozřejmě jí říkám, že lidé jsou různí. Ale moje vysvětlení pro ni nikdy nebude tak přesvědčivé jako útok spolužáka. Česká společnost bude tehdy tolerantní k cizincům, až mým dětem nebude někdo denně připomínat, že jsou Vietnamci.

